

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η φυλλοξήρα της αμπέλου και μέτρα πρόληψης από τυχόν εισαγωγή της στην Κύπρο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	1
Βιολογία του εντόμου και ζημιές που προκαλεί.....	2
Προσβολή και καταπολέμηση.....	4
Η υφιστάμενη κατάσταση στην Κύπρο.....	7
Μέτρα προστασίας κατά της εισαγωγής και εξάπλωσης της φυλλοξήρας	9
Τρόποι πιθανής εισαγωγής της φυλλοξήρας	10
Ενέργειες σε περίπτωση εμφάνισης της φυλλοξήρας	11

Προσβολή φύλλων από τη φυλλοξήρα

ΘΟΥΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Λειτουργός Γεωργίας
Κλάδου Αμπελουργίας-Οινολογίας
και

Δρ ΑΝΘΕΜΙΣ ΜΕΛΙΦΡΟΝΙΔΟΥ- ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ

Λειτουργός Επιθεώρησης Προϊόντων,
Κλάδου Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου
και Ελέγχου Ποιότητας

Επιμέλεια Έκδοσης

Τομέας Δημοσιότητας,
Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων
και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με
τον Κλάδο Γεωργικών Εφαρμογών

Φωτογραφικό υλικό Διαδίκτυο

Γλωσσική και
Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εισαγωγή

Η *Dactylosphaera vitifoliae*, Shimer, κοινώς γνωστή ως φυλλοξήρα της αμπέλου, αποτελεί το γνωστότερο πολυμορφικό έντομο της οικογένειας των αφιδών λόγω, κυρίως, της οθλοκληρωτικής καταστροφής που προκάλεσε στον ευρωπαϊκό αμπελώνα περί τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και της μεγάλης εξάπλωσης που έτυχε κατά τη δεκαετία του 1990 και που οδήγησε τελικά στη συνοδική αναδιάρθρωση του καλιφορνέζικου αμπελώνα. Αυτόχθονο παράσιτο των ανατολικών Πολιτειών της Αμερικής, όπου διαχειμάζει σε ενδημική κατάσταση σε άγρια αμερικανικά *Vitis* ξενιστές, εντοπίστηκε για πρώτη φορά το 1863 στη Γαλλία και, συγκεκριμένα, στο διοικητικό διαμέρισμα της Gard, το 1873 στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ, το 1875 στη Γερμανία, το 1876 στην Ισπανία, το 1879 στην Ιταλία, Ουγγαρία και Αυστραλία, το 1880 στη Ρουμανία, Αυστρία και Σερβία, το 1885 στην Τουρκία και Ρωσία (Grandi, 1930), το 1892-1908 στα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου, το 1898 στην περιοχή Θεσσαλονίκης (Ρούμπος, 1987) και ως το 1974 έχει εξαπλωθεί στην ηπειρωτική Ελλάδα (εκτός από μεγάλο μέρος της Ηπείρου και της νότιας Πελοποννήσου), σε μεγάλο μέρος της Κρήτης, της Κεφαλληνίας και σε ορισμένα νησιά του Αιγαίου, καθιστώντας οθλόκληρη την Ελλάδα ως φυλλοξηριώσα.

Το φυλλιάδιο αυτό, που ετοιμάστηκε στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος του Τμήματος Γεωργίας, δίνει χρήσιμες πληροφορίες στους εισαγωγείς, εμπόρους, διακινητές και παραγωγούς σχετικά με τη βιολογία του εντόμου, τους τρόπους παρεμπόδισης της εισαγωγής και εξάπλωσής του, τα μέτρα καταπολέμησης και, γενικότερα, τις διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται σε περίπτωση εμφάνισής του.

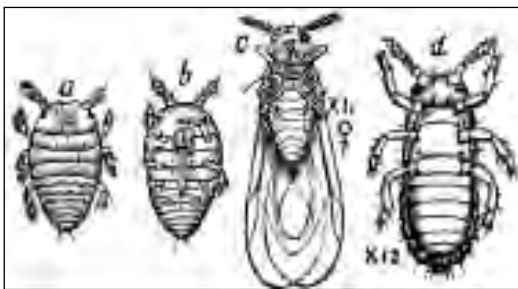

Το προσβεβλημένο μέρος του αμπελώνα που δεικνύεται με το τόξο (αεροφωτογραφία)

Βιολογία του εντόμου και ζημιές που προκαλεί

Στα αμερικάνικα είδη αμπέλου (κύριοι ξενιστές), ο κύκλος του εντόμου χαρακτηρίζεται ως «οήλοκηρωμένος», αφού σε αυτόν εμφανίζονται διαδοχικά τόσο η φυλλόβια όσο και η ριζόβια βιολογική μορφή. Στους αμπελώνες της Καλιφόρνιας, όμως, παρατηρήθηκε ότι όλες οι γενεές δημιουργούνται παρθενογενετικά στις ρίζες της αμπέλου, χωρίς την εμφάνιση των φυλλογόνων και την παρουσία δηλαδή της εγγενούς, φυλλόβιας βιολογικής μορφής. Έτσι, τεκμηριώνεται ότι η εξάπλωση της φυλλοξήρας στο ευρωασιατικό αμπέλι *Vitis vinifera* L., κατά κανόνα, παρουσιάζεται στη ριζόβια της μορφή χωρίς, όμως, να αποκλείεται και η φυλλόβια μορφή, καθιστώντας το φύλλωμα ως δευτερεύοντα ξενιστή.

Γενικά και σύμφωνα με το Σχήμα 1, στα αμερικάνικα *Vitis* αμπέλου, τα οποία αποτελούν τους κυρίως ξενιστές, η φυλλοξήρα παρουσιάζει τις ακόλουθες μορφές ατόμων:

- Φυλλόβια και ριζόβια
- Ριζόβια
- Φυλλογόνο (*sexupara*)
- Αρσενικό και θηλυκό

Το παράσιτο διαχειμάζει ως χειμερινό αυγό κάτω από ξηρούς φλοιούς του κορμού, των βραχιόνων ή των κληματίδων του πρέμνου, που προέρχεται από τον εγγενή πολλαπλασιασμό των αρρενογόνων και θηλυγόνων εντόμων.

Φυμάτια φυλλόβιας φυλλοξήρας (πάνω μέρος)

Φυμήτια φυλήθobιας φυλήθοξήρας (κάτω μέρος)

Μετά την έναρξη της βλάστησης, από τα χειμερινά αυγά εκκοιλιάπτονται τα λεγόμενα «θεμελιωτικά» φυλήθobια άτομα. Εγκαθίστανται στην πάνω επιφάνεια των τρυφερών φύλλων, όπου προκαλούν μία κηκκίδα, η οποία παίρνει τη μορφή θυλάκου διαμέτρου, συνήθως 4-5 mm, με μικρό άνοιγμα στην πάνω μεριά του φύλλου και εξέχουσα στην κάτω μεριά. Μέσα στην κηκκίδα ζει άπτερο παρθενογενετικό ωτόκο που γεννά παρθενογενετικά 300-500 αυγά.

Οι νεαρές προνύμφες διασπείρονται από τη μητρική κηκκίδα και δημιουργούν νέες 4-7 φυλήθobιες (κηκκιδόβιες) γενεές, που εμποδίζουν τις απαραίτητες εναρτηλαγές αερίων μέσω των στοματιδίων του φυλήώματος και ως εκ τούτου την ομαλή εξέλιξη της φωτοσύνθεσης.

Περί τα τέλη του φθινοπώρου, σε αργιλήδη και βαριά εδάφη, κάποιες άπτερες προνύμφες μεταναστεύουν για να διαχειμάσουν πάνω στις ρίζες

Ωτοκόια από άπτερα ριζόβια ενήλικα

Άπτερο ανδρογόνο

της αμπέλου ως ριζόβιες. Όταν οι συνθήκες το ευνοήσουν και συγκεκριμένα όταν οι θερμοκρασίες είναι μεγαλύτερες από 10°C, τα ενήλικα και ανήλικα μυζούν τα ριζίδια και τις ρίζες της αμπέλου, αναπτύσσονται και δίνουν 4-7 ή και περισσότερες γενεές (ως και 15), των οποίων τα ενήλικα έντομα έχουν άπτερη και σφαιρική μορφή, μεγέθους 0,50-1,00 mm, με μικρά τριχοφόρα φυμάτια πρασινοκίτρινου χρώματος κατά τη βλαστική περίοδο και κίτρινο-καστανού κατά τους χειμερινούς μήνες, αντίστοιχα. Το φθινόπωρο, ορισμένα αυγά ριζόβιων δίνουν φυλλογόνα άτομα, δηλαδή άτομα που θα γεννήσουν έμφυθα άτομα.

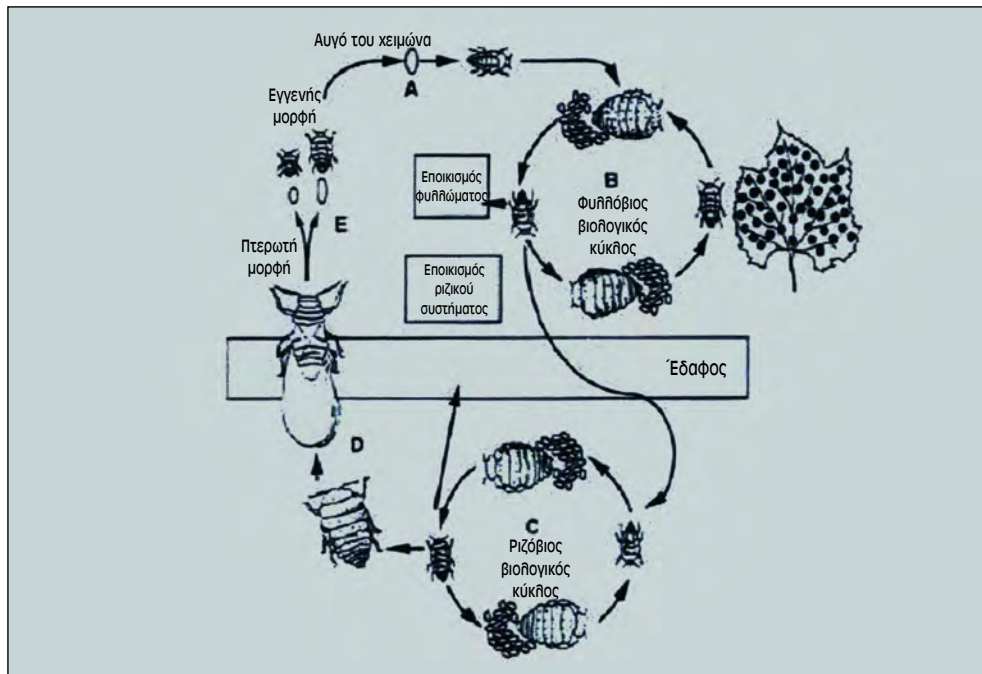
Τα φυλλογόνα είναι πτερωτά και διακρίνονται σε αρρενογόνα που θα δώσουν αρσενικά και σε θηλυγόνα που θα δώσουν θηλυκά. Τα πτερωτά φυλλογόνα μεταναστεύουν και σε γειτονικά πρέμνα όπου γεννούν παρθενογενετικά στο φθινόγιο της αμπέλου λίγα αυγά (1-8). Από αυτά βγαίνουν άπτερα αρσενικά και θηλυκά άτομα που, αφού συζευχθούν, το κάθε θηλυκό γεννά το αυγό του το χειμώνα.

Τη συμπτωματολογία του ριζόβιου βιολογικού κύκλου αποτελούν τα πολλαπλάφυμάτια (κάληλοι) στα ριζίδια και τα μεγάλα καρκινώματα στις ενήλικες ρίζες, έχοντας ως δραματικό αποτέλεσμα τη βαθμιαία καταστροφή του ριζικού συστήματος, την περαιτέρω επιμόλυνση από ιούς, βακτηριώσεις και μυκοπλάσματα και τον τελικό θάνατο της αμπέλου, που επέρχεται σε 4-7 χρόνια από την επιμόλυνση, ανάλογα με το βióτυπο προσβολής και εξάπλωσης «Α» ή «Β» της φυλλοξήρας. Τα συμπτώματα στο υπέργειο μέρος του πρέμνου είναι η σταδιακή μείωση όλων των φυσιολογικών λειτουργιών που οδηγούν σε καθυστερημένη βλάστηση, χλωρόσηση και ξήρανση φύλλων, πρόωρη φυλλόπτωση και τελική ξήρανση ολόκληρου του φυτού.

Προσβολή και καταπολέμηση

Η προσβολή από τη φυλλοξήρα επεκτείνεται σε αμόλυντα πρέμνα κατά κηλίδες ή κατά γραμμές, ανάλογα με τις αποστάσεις φύτευσης και τις πιθανότητες επαφής ή γειτνίασης των ριζών. Η ριζόβια φυλλοξήρα εξαπλώνεται και διαδίδεται από

Σχήμα 1:
Ολοκληρωμένος βιολογικός κύκλος στα αμερικάνικα *Vitis*

αμπελιώνα σε αμπελιώνα και από περιοχή σε περιοχή με τους ακόλουθους, κυρίως, τρόπους:

- Με άπτερα άτομα που κινούνται μέσα σε βαριά αργιλιώδη εδάφη από ρίζα σε ρίζα.
- Με άπτερα άτομα που μετακινούνται στην επιφάνεια του εδάφους και κυρίως κατά μήκος των διάκενων του αργιλοχουμικού συμπλέκτου.
- Με έρριζα μέρη φυτών αμπέλου ή άηλων φυτών από μολισμένα εδάφη.
- Με μολισμένο χώμα, ξύλινους πασσάλους, εργαλεία (υνιά, δισκόσβαρνες, φρέζες, τσάμπες κτλ.) ή υλικά συσκευασίας σταφυλιών.

Το ριζικό σύστημα των αμερικάνικων αμπέλων προσβάλλεται από τη φυλλοξήρα κατά τρόπο όμοιο με της ευρωπαϊκής, όμως αυτά έχουν την ικανότητα να δημιουργούν γρήγορα φελλώδη ιστό, που απομονώνει το ζημιωμένο μέρος και εμποδίζει την επέκταση της σήψης των ριζών. Φαίνεται ότι και ως τροφή του εντόμου ο χυμός των ριζών των αμερικάνικων αμπέλων δεν είναι τόσο κατάλληλος όσο της ευρωπαϊκής,

Ωοτοκία από άπτερα ριζόβια ενήλικα

με αποτέλεσμα ο ριζόβιος πληθυσμός της φυλλοξήρας να είναι μικρότερος στα αμερικάνικα πρέμνα, τα οποία παρουσιάζουν ανθεκτικότητα και ίσως συνθήκες αντιβίωσης. Έτσι ο μόνος αποτελεσματικός και πρακτικός τρόπος αντιμετώπισης της φυλλοξήρας είναι με τη χρήση ανθεκτικών αμερικάνικων φυτών ως υποκείμενα του ευρωπαϊκού εμβοηίου, δημιουργώντας εμβοηιομό-

σχευμα με απρόσβλητο φύλλωμα και ανθεκτικό ριζικό σύστημα. Σημειώνεται ότι άλλη γνωστά διαθέσιμα μέτρα, όπως η χημική απεντόμωση ή η πλημμύρα του εδάφους μολυσμένων περιοχών πριν από τη φύτευση δεν εξασφαλίζουν τη μη επανεγκατάσταση του εντόμου.

Η Κύπρος βρίσκεται ανάμεσα σε μικρό αριθμό χωρών, όπως το Αζερμπαϊτζάν και η Αίγυπτος, όπου η φυλλοξήρα δεν έχει ακόμη μεταναστεύσει. Αυτό αποδείχθηκε, κατά τα τελευταία χρόνια, σε μακροσκοπικές επισκοπήσεις που έγιναν από το Τμήμα Γεωργίας και έτσι θεωρείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως «μη φυλλοξηριώσα ζώνη» και αναγνωρίστηκε ως «προστατευόμενη ζώνη». Στην Κύπρο εφαρμόζεται η συνήθης πρακτική φύτευσης αμπελιών στο αυτόριζο ριζικό τους σύστημα. Ο κίνδυνος επιμόλυνσης από παράνομες ή ακόμη και νόμιμες εισαγωγές έρριζων αμπελιών δημιουργούν συνθήκες αυξημένου κινδύνου για τυχόν εισαγωγή και εξάπλωση του παρασίτου στον τόπο μας. Η πρόσφατη βιωματική εμπειρία της Καλιφόρνιας σχετικά με τον ρυθμό επιμόλυνσης και εξάπλωσης της φυλλοξήρας θα πρέπει να αποτελεί για την Κύπρο σημαντικό παράδειγμα τόσο προς αποφυγή όσο και προς μίμηση.

Ο απόητος εφσουχασμός για την ανθεκτικότητα του σχετικού υποκειμένου στο βιότυπο «Α» της φυλλοξήρας, οδήγησε τον αμπελιώνα σε ανεπανόρθωτη καταστροφή λόγω της απρόβλεπτης μετάηληξης του παρασίτου. Συγκεκριμένα, ο βιότυπος «Β», που χαρακτηρίζεται ως πολύ επιθετικός και ο οποίος δεν αφήνει περιθώρια γρήγορης επούλωσης των πληγών στις ρίζες των υποκειμένων, είναι ο υπεύθυνος για τις γνωστές καταστροφικές συνέπειες της Καλιφόρνιας. Προς μίμηση είναι το γεγονός ότι, μετά τις πρώτες καταστροφικές ενδείξεις, η Καλιφόρνια τροποποίησε την πολιτική της διαφοροποιώντας τους εμβοηιασμούς με ανθεκτικότερα υποκείμενα και

προώθησε την άμεση και σταδιακή αναδιάρθρωση του αμπελώνα μέσα σε μια δεκαετία, παρέχοντας σημαντικά οικονομικά κίνητρα στους αμπελουργούς.

Επισημαίνεται ακόμη ότι τα αμερικάνικα υποκείμενα, πέρα από την αυξομειούμενη φυλλοξηρική ανθεκτικότητά τους, παρουσιάζουν επιπρόσθετα προτερήματα που επιτρέπουν την καλύτερη προσαρμογή των ποικιλιών σε διάφορα εδαφοκλιματικά χαρακτηριστικά των αμπελουργικών περιοχών. Συγκεκριμένοι παράμετροι, όπως η ανθεκτικότητα στην ξηρασία και στο ενεργό ασβέστιο και η παροχή ζωηρότητας στο εναέριο μέρος της αμπέλου αποτελούν σημαντικά ζητήματα που θα συμβάλουν ιδιαίτερα στην καλύτερη προσαρμογή των ξενικών οινοποιήσιμων και επιτραπέζιων ποικιλιών αμπελιού στην κυπριακή πραγματικότητα. Ιδιαίτερα, τα πιο πάνω αποκτούν μεγαλύτερη σημασία λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πρώιμες οινοποιήσιμες ποικιλίες *Merlot (E)*, *Shiraz (E)*, *Sauvignon (A)*, *Chardonnay (A)* και η επιτραπέζια *Superior (A)* παρουσιάζουν χαμηλές, για τον αμπελουργό/μεταποιητή, παραγωγές, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις τα έντονα χλωρωτικά συμπτώματα επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα της πρώτης ύλης και τη μακροβιότητα της αμπέλου.

Σε πειραματική φυτεία της Γεωργικής Έπαυλης Αχέθειας-υπό την παρακολούθηση του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών-που περιλαμβάνει εμβολιασμένες επιτραπέζιες ποικιλίες της αμπέλου σε σειρά αμερικανικών υποκειμένων, μακροσκοπικά διαφαίνεται ότι η εμβολιασμένη επιτραπέζια ποικιλία *Superior* παρουσιάζει σημαντική αύξηση ζωηρότητας, διαφοροποιημένων ταξιανθιών και σταφυλιών σε σχέση με τον αυτόριζο μάρτυρα. Σημαντικές παρατηρήσεις αναμένεται να γίνουν επίσης κατά τα επόμενα χρόνια, στην πειραματική φυτεία που εγκαταστάθηκε σε τεμάχιο του Κλάδου Αμπελουργίας-Οινολογίας στο Ζακάκι, όπου περιλαμβάνονται σε τυχαιοποιημένη διάταξη οι σπάνιες ντόπιες οινοποιήσιμες ποικιλίες της αμπέλου εμβολιασμένες σε αμερικάνικα υποκείμενα. Τα εξαγόμενα συμπεράσματα σε παραμέτρους, όπως η συμβατότητα ποικιλίας/υποκειμένου, η ζωηρότητα που παρέχει το υποκείμενο στο εναέριο μέρος, η περίοδος ωρίμανσης των σταφυλιών και η ανθεκτικότητα στο ενεργό ασβέστιο, αναμφίβοτα, θα συμβάλουν στην αποκόμιση και μετάδοση εμπειριών με βάση τις τοπικές συνθήκες.

Η υφιστάμενη κατάσταση στην Κύπρο

Το Τμήμα Γεωργίας είναι κατά Νόμο επιφορτισμένο με την παραγωγή και διαχείριση του πολλαπλάσιαστικού υλικού της αμπέλου, δημιουργώντας εδώ και τρεις δεκαετίες

μπτρικές φυτείες με αμπέλια στη Γεωργική Έπαυλη Αχέλλειας. Μεταξύ των άηλων ποικηιών της αμπέλου, περιηαμβάνονται και συντηρούνται τα ακόηουθα υβρίδια αμερικάνικων υποκειμένων, 140Ru, 99R, 110R, 420A, 41B και 3309C, ενώ ένας μικρός αριθμός από άηλα υποκείμενα βρίςκεται σε ειδική συηηογή, A X R1, St.George, Rupestris du lot, 1616C, 34EM και Ganzin 9. Ταυτόχρονα, έγιναν πετυχημένες προσπάθειες για δημιουργία υποδομής μικρής κήμακας για παραγωγή εμβοηιομοσχευμάτων με κύριο σκοπό τον πειραματισμό. Ως εκ τούτου, εισάχθηκε μηχανή επιτραπέζιων εμβοηιασμών (ένωση εγκεντρισμού σε σχήμα Ω), δημιουργήθηκε ειδικός θάηαμος εηεγχόμενης θερμοκρασίας/υγρασίας για τη στρωμάτωση και καθηογένεση των μοσχευμάτων, καθώς και ριζοτήριο υγρονεφώσεως για τη σχετική υποβοήθηση της ριζοβοηίας.

Η νέα Μονάδα Ποηηηαηιασμού της Αμπέλου, η εγκατάσταση της οποίας άρχισε να υηοποιείται το 2007 στην περιοχή Ορειτές Πάφου, αποτελεί τη βάση για το Σχέδιο Πρόηηψης και Καταποηέμησης της φυηηοξήρας. Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει σειρά αμερικάνικων υποκειμένων, τα οποία χαρακτηρίζονται από μεγάλη ανθεκτικότητα στη φυηηοξήρα και στις ξηροθερμικές συνθήκες, καθώς και ικανοποιητική αντοχή στο ενεργό ασβέστιο (17%-20%). Παράηηηα, παρέχουν μέτρια ως μεγάλη ζωηρότητα στο εναέριο μέρος, συμβάηηοντας στην αύξηση και οψίμηση της παραγωγής. Ως εκ τούτου θα συμπεριηαμβάνονται σε μεγαλύτερες ποσότητες στις νέες φυτείες Ορειτών για σκοπούς μεηηοντικής αξιοποίησης.

Πίνακας 1: Αμερικάνικα υποκείμενα με ανθεκτικότητα στη φυηηοξήρα, τις ξηροθερμικές συνθήκες και το ενεργό ασβέστιο

Συστηνόμενα υποκείμενα	Μεσοειδική διασταύρωση	Δημιουργός
99 R	<i>Berlandieri Las Sorres x Rupestris Du Lot</i>	Franz Richter
110 R	<i>Berlandieri Resseguier 2 x Rupestris Martin</i>	Franz Richter
1103 P	<i>Berlandieri Resseguier 2 x Rupestris Du Lot</i>	Paulsen
140 Ru	<i>Berlandieri Resseguier 2 x Rupestris Du Lot</i>	Ruggeri

Παράλληλα, σταδιακά θα δημιουργηθούν οι νέες ολοκληρωμένες υποδομές στους Ορείτες και θα προϋπολογιστούν τα σχετικά απαιτούμενα κονδύλια για την περίοδο 2009-2011 έτσι που ολόκληρη η Μονάδα Ποιησιασμού της Αμπέλου και η Υποδομή Αντιμετώπισης από τυχόν προσβολή φυλλοξήρας να είναι έτοιμη να καλύψει κάθε πιθανή μελλοντική ανάγκη. Στόχος είναι η συνολική ετήσια ποσότητα παραγωγής να ανέρχεται στις 100.000 γυμνόριζα εμβολιομοσχεύματα παρέχοντας τη δυνατότητα αναμπέλιωσης 455 δεκαρίων αμπελιώνων ετησίως. Επισημαίνεται ότι η συγκεκριμένη έκταση είναι πολύ κοντά στις ετήσιες εκτάσεις αμπελιώνων που συμμετείχαν κατά τα τελευταία χρόνια στο Μέτρο Αναδιάρθρωσης και Μετατροπής Αμπελιώνων του Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ) στις Καθορισμένες Περιοχές Ποιότητας. Επιπρόσθετα, το Τμήμα Γεωργίας με οργανωμένη και στοχευμένη εκστρατεία, καλείται να επιτελέσει το σημαντικό έργο της πληροφόρησης του αμπελοουργικού κόσμου για τη φυλλοξήρα, έτσι ώστε, να δημιουργηθούν οι απαραίτητες συνθήκες γνώσης σε τυχόν παρουσία των πρώτων συμπτωμάτων, συμβάλλοντας στην ορθολογική αντιμετώπιση του παρασίτου.

Μέτρα προστασίας κατά της εισαγωγής και εξάπλωσης της φυλλοξήρας

Ο Κλάδος Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου και Ελέγχου Ποιότητας του Τμήματος Γεωργίας, που είναι η αρμόδια Αρχή για τη φυτοϋγεία, μεταξύ άλλων, είναι υπεύθυνος και για την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά την υιοθέτηση μέτρων προστασίας κατά της εισαγωγής και εξάπλωσης επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά και φυτικά προϊόντα στον τόπο μας και γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ένας από τους εχθρούς καραντίνας της αμπέλου είναι και η φυλλοξήρα.

Το έντομο αυτό, όπως προαναφέρθηκε, δεν υπάρχει στην Κύπρο και θεωρείται εχθρός καραντίνας. Λόγω της μεγάλης ζημιάς που προκαλεί στην παραγωγή σταφυλιών, η αρμόδια Αρχή της Δημοκρατίας έχει ζητήσει από την Κοινότητα όπως αναγνωρισθεί η Κύπρος ως προστατευόμενη ζώνη για τον εχθρό αυτό. Μετά από ετοιμασία σχετικού φακέλου ανάληψης επικινδυνότητας και των αποτελεσμάτων που συγκεντρώθηκαν από τις επισκοπήσεις, τα υπόλοιπα κράτη μέλη και η Μόνιμη Επιτροπή Φυτοϋγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκαναν δεκτό το αίτημα αυτό. Τον Ιανουάριο του 2008, μετά από επίσκεψη εμπειρογνομόνων της Κοινότητας στην Κύπρο, για διερεύνηση και επιβεβαίωση της καταλληλότητας και αποτελεσμα-

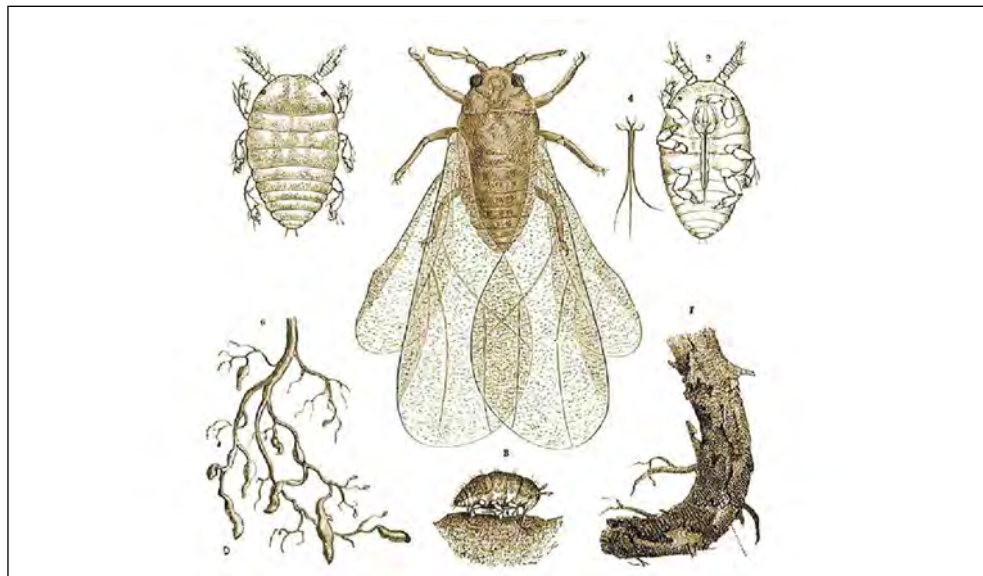
τικότητας των διαδικασιών και μεθόδων που ακολουθούνται, ετοίμασαν σχετική έκθεση με βάση την οποία η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προώθησε τη μονιμοποίηση του καθεστώτος της προστατευόμενης ζώνης για τη φυλλοξήρα της αμπέλου στη χώρα μας.

Το καθεστώς αυτό της προστατευόμενης ζώνης επιβάλλει στα υπόλοιπα κράτη μέλη όπως τα φυτά και οι καρποί του αμπελιού συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό διαβατήριο, δηλαδή επίσημη δήλωση ότι αυτά είναι απαλλαγμένα από τη φυλλοξήρα της αμπέλου.

Για τη φυλλοξήρα της αμπέλου έχει δοθεί, με βάση το Παράρτημα Ι του Κοινοτικού Κανονισμού της Επιτροπής για την αναγνώριση προστατευόμενων περιοχών που είναι εκτεθειμένες σε ιδιαίτερους φυτοϋγειονομικούς κινδύνους στην Κοινότητα με αριθμό 690/2008/ΕΚ της 4ης Ιουλίου, 2008, ο κωδικός αριθμός «Π.Ζ. (α) 3.1.»

Τρόποι πιθανής εισαγωγής της φυλλοξήρας

Η φυλλοξήρα της αμπέλου μεταφέρεται με τον ξενιστή (φυτά και καρποί) που ανήκουν στο γένος *Vitis*. Μπορεί δηλαδή να εισέλθει στην Κυπριακή Δημοκρατία με τις εισαγωγές από τρίτες χώρες ή άλλα κράτη μέλη με φυτά ή καρπούς του γένους

αυτού. Σημειώνεται ότι τα φυτά *Vitis* επιτρέπονται μόνο από την Ελβετία (τρίτη χώρα) και τα κράτη μέλη, ενώ για τα σταφύλια δεν υπάρχουν απαγορεύσεις παρά μόνο ειδικές φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις.

Ειδικά για τα σταφύλια και τα φυτά της αμπέλου, που εισάγονται από τρίτες χώρες, πρέπει να συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικό πιστοποιητικό, το οποίο να πιστοποιεί ότι αυτά είναι απαηλαγμένα από το έντομο αυτό, σύμφωνα με τους όρους της νομοθεσίας.

Σε αντίθετη περίπτωση, η αρμόδια Αρχή λαμβάνει επίσημα μέτρα, όπως παραστάσεις τόσο με τις τρίτες χώρες όσο και με τα κράτη μέλη για ενημέρωση των ενδιαφερομένων, καθώς και δέσμευση των φορτίων και στη συνέχεια την καταστροφή, την επανεξαγωγή ή άλλη ενέργεια με βάση τη σχετική εθνική νομοθεσία.

Ενέργειες σε περίπτωση εμφάνισης της φυλλοξήρας

Σε περίπτωση εμφάνισης του εχθρού σε φυτείες στη Δημοκρατία, ο παραγωγός έχει υποχρέωση να ενημερώσει άμεσα την αρμόδια Αρχή και να λάβει μέτρα για την παρεμπόδιση της εξάπλωσής του.

Σύγκριση υγιούς ρίζας (κάτω) και ρίζας προσβεβλημένης από φυλλοξήρα (πάνω)

Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την εκρίζωση και άμεση καταστροφή μοηυσμένων φυτών, τη λήψη προληπτικών μέτρων για αποφυγή μεταφοράς του εντόμου σε παρακείμενες καλλιέργειες, με την απολύμανση των εργαλείων, μηχανημάτων κ.ά.

Η αρμόδια Αρχή είναι υποχρεωμένη να προβεί σε ενημέρωση όρων των ενδιαφερομένων, των κρατών μελών και της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εμφάνιση του εντόμου αυτού. Επιπλέον, θα προβεί στην εκτίμηση της κατάστασης στην περιοχή που εντοπίστηκε ο εχθρός αυτός και με επισταμένες επισκοπήσεις θα καθορίσει την έκταση της προσβεβλημένης περιοχής. Στη συνέχεια, με βάση το βιολογικό κύκλο το εντόμου, θα οριοθετήσει ζώνη απομόνωσης γύρω από την προσβεβλημένη ζώνη, όπου όλοι οι αμπελοκαλλιεργητές και φυτωριούχοι φυτών της αμπέλου θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την παρεμπόδιση της περαιτέρω εξάπλωσής του, καθώς και καταπολέμησής του εντός των ζωνών αυτών με βάση τις οδηγίες που θα καθορίζονται.

Προσβεβημένο φυτό από φυλλοξήρα

Υγιής αμπελώνας από την περιοχή Αγίου Μάμαντος Λεμσού

Γ.Τ.Π. 234/2009 – 4.000 ISBN: 978-9963-1-0498-7
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Othon Press Ltd

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί